

1 > ELS REGALS DE L'ANNE I EL JEAN PHILIPPE

El darrer 14 de desembre vam gaudir a l'escola de la visita d'en Jean Philippe Vassal, un amic que encara no coneixíem personalment. Ens va fer diversos regals: un d'ells, una sessió crítica on va comentar amb tota la classe els projectes que estàvem fent. A la Cristina la va encoratjar a seguir treballant amb el 90% invisible de la realitat. Va parlar d'una arquitectura i un urbanisme fets des del propi cos, pensats des de l'habitant. Més tard, una xerrada en què ens va explicar els seus interessos i algun dels seus projectes. Especialment engrescadora va ser la presentació del projecte per a la nova Escola d'Arquitectura de Nantes, on s'ha aprofitat l'oportunitat històrica que representa un concurs per a una Escola d'Arquitectura: l'edifici neix de la reflexió sobre com pot ser, com pot funcionar un lloc on s'hi va a aprendre a fer arquitectura. Què el diferencia de l'escola que en Jean Philippe va visitar quan vivia al Níger on, sota una gelosia vegetal, els nens asseguts a la sorra observen cinc televisors amb vídeo, alimentats per unes plaques solars, que reproduïen la llitja del dia?

El Jean Philippe comentant els exercicis a classe

Uns altres regals

2 > CITÉ MANIFESTE, ON SÓN ELS TEUS VEÏNS?

El 25 de febrer els tornem la visita. Anem a Mulhouse, on l'any 2001 la SOMCO (Société Mulhousienne des Cités Ouvrières), pionera en la promoció d'habitatge social a Europa, per celebrar el 150è aniversari de la seva primera actuació, va encarregar a cinc despatxos francesos (Jean Nouvel, Lacaton & Vassal, Duncan Lewis, Mathieu Poitevin i Jean de Gastines amb Shigeru Ban) la construcció d'un nou barri (un bloc cadascú) amb un pressupost de 6.230.000 euros: la Cité Manifeste.

Divendres a la nit. Al centre no hi ha gairebé ningú al carrer. Sopem en un restaurant mexicà. Dos transvestits —la Jessica i la Tina— ens inviten a una festa de carnaval. Estarà tota la gent de Mulhouse que no veiem en aquella festa?

Dissabte al matí. Fa molt fred. Aparquem i ens trobem un immigrant espanyol que viu en una casa vella sense afaitar, fronterera amb el nou barri. No li agrada el que han fet. Ni la forma ni la xapa metàl·lica de la majoria d'edificis mantenen l'esperit del barri. Ens acomiadem i entra al taller de xapa metàl·lica que s'ha construït al pati de casa.

Cinc minuts més tard, davant els habitatges projectats per Duncan Lewis, una veïna de la part vella del barri, que travessa a cuita-corrents un dels carrers entre els nous edificis, s'exclama dels arquitectes (deu haver vist la càmera), «que han fet gàbies per a ocells i presons». Passa tan ràpid que ens deixa sense saber què dir, més freds encara. Un gat ens observa, calentet, entre el vidre i la cortina.

Un altre edifici de xapa al barri vell

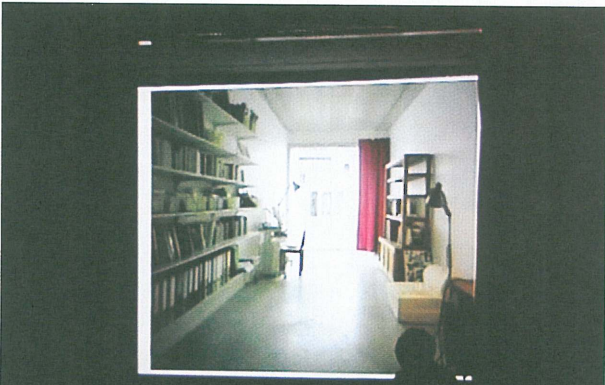
El gat de cal Duncan Lewis

3 > CITÉ MANIFESTE I ELS FORMULE 1

Hem dormit en un Formule 1 a 500 m de la Cité Manifeste. Hotels (cal parlar-ne en plural) on no veus gairebé ningú. Hem anat saludant el nostre hotel per tot França: totes les habitacions, arreu del món, són iguals. I les petites variacions entre elles són per accident o deixadesa. De sobte et sents dins de la secció de passatemps d'un diari, algú des de fora està provant de trobar les diferències. Ofereixen el mínim espai pel mínim preu. Una homogeneïtat pràctica i esmorteïdora. Una estufa elèctrica s'encarrega d'escalfar-les. Quan arribes fa fred, a mitja nit fa massa calor. L'edifici és un paràsit energètic.

Què devien pensar l'Anne i el Jean Philippe si algun dia, després d'una visita d'obra, es van quedar allí a dormir? Potser va ser aleshores quan van decidir proposar el màxim volum d'aire possible per als seus habitants. Els seus edificis no ocupen, donen. L'habitatge és un sistema climàtic actiu.

A la Cité Manifeste no hi ha gairebé ningú al carrer. Sembla que els visitants no siguin gaire ben rebuts. Potser només s'hi passen arquitectes. Ens hem de conformar amb el record dels interiors que el Jean Philippe ens va mostrar fa dos mesos a la seva xerrada a l'escola. L'endemà, des de l'habitació d'uns altres F1, contemplem la nostra furgoneta nevada. El vehicle més proper a un edifici dels Lacaton: el màxim volum pel mateix preu.

El Jean Philippe mostrant-nos un dels habitatges

El Jean Philippe mostrant-nos la furgoneta des d'un F1?

4 > ELS 1800 PORQUETS D'ALTIRCH I EL PORQUET DE RONCHAMP

Dissabte a la nit. Sopem en un restaurant on, des de fa molts anys, col·leccionen figures de porquets. En tenen més de 1.800. En un dels habitatges de Mulhouse hi ha una col·lecció de ninots (granotes, vaques, porquets...) que ocupen la façana. Les habitacions dels F1 són mòduls prefabricats, col·locats l'un al costat de l'altre, l'un damunt de l'altre. Un sistema acumulatiu i repetitiu, amb un toc de color per fer-ho més humà, o almenys això devia pensar algú de l'Atelier Jean Nouvel quan feia el projecte per a la Cité Manifeste.

Els Lacaton & Vassal treballen amb sistemes adaptatius, eines que creixen i evolucionen. A Mulhouse han desenvolupat variacions de les cases a Coutras i Floriac. El Jean Philippe ens va explicar a Reus que, per a ells, l'arquitecte treballa no tant amb la matèria com amb l'espai. Un espai que és un clima i un ambient per estar-hi a gust.

Amb una estalactita de gel, la Marina dibuixa un porquet a la taula nevada de l'allotjament de Ronchamp. 3°C més i se n'anirà. Gràcies als Lacaton & Vassal també el podria haver dibuixat a la plaça Léon Aucoc de Bordeaux.

Els bitxos de la Cité Manifeste

El porquet de Ronchamp

5 > ELS SRS. ZIMMERMANN I EL PROJECTE CALÇOTADA

Dissabte a la tarda. El primer floc de neu de Basel cau sobre el cabell de la Marina. La porta per accedir a l'edifici dels Herzog + de Meuron en un peti d'illa a la Hebelstrasse 11 està tancada. Arriba el senyor Zimmermann en bicicleta, ens pregunta si som arquitectes (la càmera ens delata novament) i ens deixa passar. Ens pregunta d'on som i ens explica que l'any passat, per celebrar el seu aniversari, va fer un viatge en cotxe al Racó de Can Fabes. Ens obre les portes de casa seva. A l'edifici es nota que, en aquella època, els Herzog + de Meuron encara tocaven els projectes i hi posaven temps. Fa divuit anys que el senyor i la senyora Zimmermann viuen en aquest gran armari amb porxo, però ara s'han comprat un apartament en una promoció d'alt standing a St. Alban: «Des que Jacques Herzog va col·locar-nos la piscina, no estem tranquils. A mi no m'agrada nedar. Fa més d'un any que no hi nedo. El pati abans era un paradís de silenci.» Si en lloc de veure el catàleg de la promoció de St. Alban haguessin vist alguna de les cases dels Lacaton & Vassal, i haguessin decidit encarregar-los la seva, potser l'any que ve els vindria més de gust celebrar el seu aniversari a l'exercici 5.3 de Projectes I i EGA I, una calçotada a el Rourell, prop d'alguns edificis d'en Josep M. Jujol.

El Sr. Zimmermann i la piscina

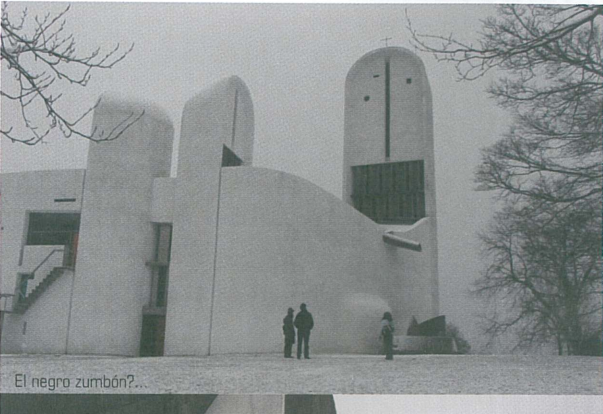
El projecte calçotada

6 > EL NEGRO ZUMBÓN A LA NEU DE RONCHAMP

«Ahí viene el negro zumbón bailando alegre el baión repica la zambomba y llama a la mujer»

Aquesta cançó de Vatro Roman i F. Giordano, pertanyent a la banda sonora d'Anna, pel·lícula de l'any 1951 protagonitzada per Silvana Mangano, va gaudir d'una certa popularitat en la mateixa època que Le Corbusier estava fent el projecte per a l'església de Notre Dame du Haut a Ronchamp. Potser va ser admirant els moviments de la Mangano a la pantalla, tot ballant la cançó, quan Le Corbusier va decidir embalar-se i alimentar la part animal del projecte. Un bitxo negre, que sembla ajagut, però que ve aixecant-se, tot just al començament del seu ball, amb la neu caient-li del sotaventre, cridant Maria des d'una cantonada.

Projectes I/II + Dibuix I/II
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura URV

El negro zumbón?

bailando alegre el baión